

**Ministerieel besluit tot definitieve aanduiding van de ankerplaats
Maleveld en kasteel van Male te Brugge en Damme**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluiten van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010 en 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011 en 9 september 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 4 mei 2011 tot voorlopige aanduiding van de ankerplaats Maleveld en kasteel van Male;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 15 december 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. Maleveld en kasteel van Male te Brugge en Damme wordt definitief aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° natuurwetenschappelijke waarde:

Het Maleveld ligt op een dekzandrug. Het gebied is exemplarisch voor hoe de zandafzettingen tijdens het Quartair de vegetatie en ontginning op de dekzandrug

beïnvloedden. Het gebied was vroeger een veldgebied. De heischrale vegetatie is wel nagenoeg volledig verdwenen. Lokaal komen nog enkel bremstruiken voor als perceelsrandbegroeiing.

De belangrijkste natuurwetenschappelijke waarde situeert zich in het kasteelpark. Dit park ligt op enigszins lemige zandgrond. Deze bossen zijn biologisch zeer waardevol met zure eikenbossen, alluviaal essen-olmenbos, populier en biologisch waardevolle aanplant van Grove den met laag struikgewas.

Ten oosten en ten noordoosten van het kasteelpark zijn er lagergelegen graslanden die in de winter zeer drassig zijn waardoor er veel pleisterende doortrekkers en watervogels te zien zijn. In het gebied komen eveneens 5 gekandelaarde linden voor. Langs de Antwerpse Heerweg en Pelderijnstraat treffen we een oude gemengde haag aan die het kasteeldomein afschermt.

Ook de structuur van het kasteeldomein zelf, met een afwisseling van parkbosranden, open grasland, gazonpartijen, vormt een aantrekkelijk biotoop, met o.m. het voorkomen van typische stinsenmilieus.

Het noordwestelijk deel van de ankerplaats wordt gekenmerkt door heel wat permanent cultuurgrasland met bomenrijen van al dan niet geknotte wilgen. De Maleleie wordt begeleid door overwegend knotwilgen en enkele elzen.

2° historische waarde:

Het kasteel van Male en het Maleveld bieden ons een inkijk op het leven in een kleine heerlijkheid, waarvan nagenoeg alle componenten aanwezig zijn, het kasteel, het schepenhuis, het pelderijn en de gemene gronden. Ook het leven tussen de middeleeuwen en de Franse Revolutie is geïllustreerd door bovengenoemde componenten en de omzetting van het grafelijk kasteel in een luthof.

In de middeleeuwen was het Maleveld ingenomen door een groot heidegebied. De zones ten noorden en zuiden van het deelgebied Maleveld bestonden uit bos. In de zuidwestelijke hoek bevindt zich het uit de middeleeuwen daterende kasteel van Male met stadhuis, en schandpaal. Het kasteel werd in de 12de eeuw gebouwd op de plaats waar er waarschijnlijk in de 9de eeuw reeds een verdedigingstoren aanwezig was. Het kasteel deed voornamelijk dienst als verblijfplaats voor de graven van Vlaanderen. Zo werd o.a. ook de laatste telg uit de Vlaamse dynastie er voort gebracht voor de Bourgondische periode aanvatte.

Het gehucht van Male is van oudsher verbonden met het deelgebied Maleveld door dat dit laatste als "gemene grond" voor de Malenaars diende. Halfweg de 19de eeuw werd het in landbouwcultuur gebracht, waarbij enkele rechte ontsluitingswegen werden aangelegd en een opdeling gebeurde in kleine, regelmatige percelen. Deze percelering is heden nog steeds aanwezig. Het noordelijke bosgebied was eerder reeds in cultuurgrond omgezet. Het zuidelijke bosgebied correspondeert met de boszone die zich nu ten oosten van kasteel van Male uitstrekt.

In het noorden van de ankerplaats refereert de perceelsstructuur (radiaal) naar een mogelijks aanwezig parkbos (begin 18de eeuw) dat deel uitmaakte van het kasteelpark van Male. Vanuit deze radiale drevenstructuur werd het gebied ontgonnen.

De Maleleie volgt nog het historische tracé zoals dit terug te vinden is op de kaarten van Pourbus (16de eeuw).

3° esthetische waarde:

De esthetische waarde wordt enerzijds bepaald door de verscheidenheid en variatie aan landschapseenheden en anderzijds aan de historische authenticiteit van verschillende elementen.

Wie de kern Male binnenrijdt, maakt onwillekeurig een sprong in de tijd. Nog voor men de imposante donjon van het kasteel ziet, passeert men het oude schepenenhuis en het pelderijn. Dit in samenhang met de karakteristieke gekasseide wegen en de aanpalende bossen van het kasteelpark geeft een totaalbeleving van een oase van rust, geschraagd op historische relictten.

Het gehucht Male, tegen de drukke Maalsesteenweg aan, heeft zijn landelijk en kleinschalig karakter behouden. Dit vinden we terug in de kleine arbeiderswoningen, de kasseiwegen en bovenvernoemde componenten van de heerlijkheid.

Diezelfde belevingswaarde vindt men terug in het deelgebied Maleveld, de eeuwenoude deels gaaf gebleven percelering, de kaarsrechte wegen, de begrenzing door de Maleleie, dit alles samen geeft een unieke authentieke omgeving in de nabijheid van het Brugs stedelijk gebied, waarvan men de historische skyline kan waarnemen van op het Maleveld.

De open-ruimte ervaring die het Maleveld biedt, stopt abrupt aan het Malebos in het noordwesten en aan het kasteelpark in het zuiden.

4° sociaal-culturele waarde:

Het Maleveld is een zeldzaam gegeven omdat het een inzicht biedt in het gebruik van de gemene gronden. Het getouwtrek tussen de armere gebruikers en andere gegadigden liet zich in dit concrete geval lezen tot diep in de 20^e eeuw. In 1941 pas verloor de dorpsgemeenschap definitief zijn rechten op de gemene gronden. Kenmerkend voor het Maleveld is de opdeling van percelen van ongeveer een halve hectare en zelfs in het noorden in gemeten. Deze percelering is heden nog kadastraal aanwezig. Op het terrein zijn wel reeds verschillende percelen samengevoegd. De gronden zijn in eigendom van de stad Brugge en worden beheerd als 'gemeenterode'. Een 'gemeenterode' is verdeeld in kavels die door loting ter beschikking worden gesteld aan de inwoners van Brugge in functie van de (landbouw)bewerking ervan.

Daarbij laat ook het huidige landschap zich nog steeds lezen als typevoorbeeld van gemene gronden.

Wat dit domein echter volkomen uniek maakt is de nabijheid van het grafelijk kasteel en het grafelijk domein. Male en het Maleveld staan er als een monument van zowel de sociaal-economische evoluties van Vlaanderen als van de tanende invloed van de Vlaamse graaf. De laatste telg uit deze dynastie werd er geboren en verbleef er meermaals.

In de verdere loop van de geschiedenis vinden we tevens de periode van de lusthoven en Franse tuinen terug in de toenmalige baronie Male. Sinds 1954 is het kasteel een abdij, Abdij Sint-Trudo, met o.a. educatieve projecten, sabbatruimten, vergaderlokalen en een bezoekercentrum in het neerhof.

5° ruimtelijk-structurende waarde:

De belangrijkste structurende waarden in de ankerplaats zijn het open gebied van Maleveld met orthogonale kavelstructuur en het kasteel met bijhorend kasteelpark met o.a. strakke dreven. Vooral het contrast tussen beiden is kenmerkend.

Naast het kasteel steekt ook de Maleleie er bovenuit als structuurbepalend element. Deze waterloop volgt nog steeds zijn oorspronkelijk tracé en wordt begeleid door elzen en wilgen.

In het noorden is er het Malebos waar de radiale perceleringstructuur van een mogelijks kasteelbos uit begin 18de eeuw nog duidelijk herkenbaar is.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

1° Gehucht en kasteel van Male met parkbos

a) Historische structuur van het gehucht wordt gevormd door de Antwerpse Heerweg en de Lodewijk Van Malestraat. Het kasteel en de bewoning ontwikkelden zich hierrond.

1) Antwerpse Heerweg: straat met licht bochtig verloop vanaf de Pelderijnstraat, maakt deel uit van de oude weg naar Antwerpen.

2) De schaarse bebouwing bestaat er uit lage woningen met tuin, een haag en bomen.

3) Antwerpse Heerweg, Pelderijnstraat en Lodewijk van Malestraat zijn gekasseid.

b) Kasteelpark

Het kasteel bevindt zich in een bos- en parkomgeving.

Het westelijk deel van het parkbos bestaat uit bomen met struiklaag, een ijskelder ingericht voor vleermuizen. Ten zuiden van het kasteel bestaat het parkgedeelte uit een centraal grasland met bomen er rond; op de grens met de Antwerpse Heerweg en Pelderijnstraat staat een oude gemengde haag.

Het Malebos, ten oosten van het kasteel bestaat voornamelijk uit beukendreven, radiaal geëxedeerd op het kasteel.

c) Bouwkundig erfgoed horende bij dorp en heerlijkheid

1) Elementen van de heerlijkheid:

(a) Pelderijnstraat znr: het pelderijn of schandpaal

(b) Pelderijnstraat nr 14: voormalig stadhuis van de heerlijkheid Male

(c) Pelderijnstraat nr 46: bakstenen toegangspoort die toegang geeft aan de kasteeldreef aan de oostkant van het kasteel en leidend naar Maleveld.

(d) Pelderijnstraat nr 14: abdij van Sint-Trudo, voormalig grafelijk kasteel en volledig omwald.

(e) Voormalige hoeve van het neerhof gelegen ten zuidoosten van de abdij

2) Arbeiderswoningen met omgevende tuinen:

(a) Pelderijnstraat nr 3: lage vrijstaande arbeiderswoning

(b) Pelderijnstraat nr 7: lage vrijstaande arbeiderswoning

- (c) Pelderijnstraat nr 13: voormalige boerenarbeiderswoning
 - (d) Pelderijnstraat nrs. 16-18: gekoppelde lage arbeidershuisjes met aandaken.
 - (e) Pelderijnstraat nr. 47: boerenarbeiderswoning
 - (f) Lodewijk van Malestraat nr 54: vrijstaande lage woning in omhaagde tuin
 - (g) Lodewijk van Malestraat nr 66: Boerenarbeiderswoning uit de eerste helft van de 19de eeuw
- 3) Kleinere hoeves met erfomgeving
- (a) Pelderijnstraat nr 19: voormalige boerderij met losstaande bestanddelen en begraasd erf.
 - (b) Lodewijk van Malestraat nrs 24-26: Boerenarbeiderswoning en boerderij
 - (c) Maleveld nr 17: hoeve van het langgeveltype, aan de rand van het Malebos
- 4) Andere
- (a) Brieversweg: nr 332: parochiekerk van Male, gebouwd in 1995.
 - (b) Pelderijnstraat nr. 41: Voormalige afspanning voor paarden Z.g. 'Het Koersepeerd'
 - (c) Pelderijnstraat 54: kasteel "les Fayards" in neoclassicistische stijl met park uit het begin van de 20^e eeuw

2° Maleveld

- a) Gebied dat teruggaat op het historische Maleveld.
- b) Gebied wordt gekenmerkt door landbouwgebruik, overwegend akkerland, in het oosten grasland.
- c) Zeer open gebied door het nauwelijks voorkomen van bebouwing (enkel in westelijk rand) en weinig houtige begroeiing
- d) Het veld maakte deel uit van de heidevelden die zich uitstrekken aan de zuid- en oostkant van de stad Brugge.
- e) In gebruikgenomen volgens zeer rechthoekig wegenpatroon en geometrische percelering orthogonaal op de Brieversweg, de verschillende percelen zijn telkens een halve hectare groot, in het noordwesten ten noorden van de Maleveldweg zijn de percelen deels 0,44 ha (= 'brugsch gemet') en 0,36 ha groot
- f) Wegen:
Het Maleveld (straat) en de Brieversweg zijn (grotendeels) gekasseid, de andere wegen zijn half verhard of onverhard
- g) Door de openheid en het weids karakter heeft men vanop het Maleveld een goed zicht in verschillende richtingen. Richting Brugge tekent zich de historische skyline af met zicht op de torens, in het noorden is de kerktoren van Damme te zien.
- h) Bouwkundig erfgoed:
Maleveld nrs. 14-16: gekoppelde arbeiderswoningen
- i) Archeologisch erfgoed
Luchtfotografische prospectie heeft de aanwezigheid van archeologische sporen aangetoond. Deze zijn nog niet verder onderzocht.

3° Maleleie en zone tot aan de Pijpeweg:

- a) Het gebied wordt gestructureerd door de kaarsrechte Pijpeweg met dubbele bomenrij (net ten westen van de ankerplaats) en door de Maleleie die in dit deelgebied eveneens een rechte loop kent met beekbegeleidende knotwilgen en elzen.
- b) Ongeveer de helft in grasland, afgewisseld met akkerbouw.
- c) De percelering is deels gestructureerd op de Maleleie. Kenmerkend is verder de perceelsrandbegroeiing (knotbomen en hakhout).
- d) Bouwkundig erfgoed
 - 1) Pijpeweg nr 87 is een hoeve met losstaande bestanddelen, ten oosten is in de weide de tracerings van de vierkante omwalling van het hof "Bassevelde" nog herkenbaar.
 - 2) Pijpeweg nr 53: Voormalige achterin gelegen hoeve van het langgeveltype
- e) Archeologisch erfgoed
Luchtfotografische prospectie heeft de aanwezigheid van archeologische sporen aangetoond.

4° Cultuurland en bosrestant ten noorden van het eigenlijke Maleveld

- a) Voormalig bosgebied, in 19de eeuw omgezet in bouwland
- b) Onregelmatige percelen, bestaand uit grasland, akkerbouw en bos waarvan het aandeel akkerland primeert
- c) Radiale structuur is nog deels bewaard in de bestaande paden/wegen
- d) De noordoostelijke grens van dit deelgebied, tevens grens van de ankerplaats en gemeentegrens Brugge – Damme is zeer goed herkenbaar omdat hij samen valt met de historische gracht waarlangs houtige begroeiing (bomen, hakhout, struiken) staat. De gracht mondt uit in de Maleleie
- e) Aanwezigheid van bosfragmenten (naaldbos en gemengd loofbos)
- f) Bouwkundig erfgoed:
De centrale hoeve in het gebied
- g) Archeologisch erfgoed
Luchtfotografische prospectie heeft de aanwezigheid van archeologische sporen aangetoond. Deze zijn nog niet verder onderzocht.

5° Cultuurland ten oosten van het kasteelpark en deel Sijseleveld

- a) Voormalig bosgebied, in 19de eeuw omgezet in bouwland (grondgebied Brugge), deel op grondgebied van Damme was Sijseleveld
- b) Langs Brierversweg hoofdzakelijk grasweiden
- c) Er komt nagenoeg geen perceelrandbegroeiing voor.
- d) Door het gebied loopt een waterloop, ten noorden zijn de percelen geënt op de Brierversweg, ten zuiden kennen ze een meer regelmatig patroon dat teruggaat tot de 19de eeuw
- e) 7 linden waarvan 5 gekandelaarde, merkwaardige kleine landschapselementen
- f) Restanten van fundering van een kantine uit WO II
- g) Een poel (restant blusvijver tijdens WO II voor vliegveld)
- h) Onregelmatige percelen,

- i) Het stuk behorend tot Sijseleveld (grondgebied Damme), dat wel in geometrische patronen ontgonnen is en deze structuur is heden nog deels terug te vinden in de percelering onder de vorm van paden.

6° Cultuurland ten zuiden van het kasteelpark

- a) Overwegend in landbouwgebruik (akkerland)
- b) Enkele historische dreven (o.a. Oudemolendreef)
- c) Enkele bosfragmenten

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

Brussel,

08 FEB. 2012

Vlaams Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS